

HERKULES

HERKULES

Makhult Gabriella: Herkules 12 próbája (Kerberosz, Herkules édesanyjával)

Makhult Gabriella illusztrációi

Ternovics Máté

SZAKMAI PÁRBESZÉD

MAKHULT GABRIELLA & KÁRPÁTI TIBOR

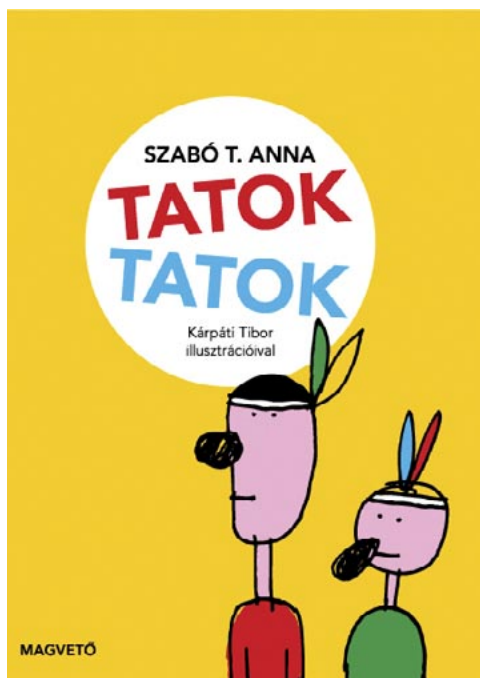
A fő cél a szakmai párbeszéd ösztönzése és a tér, a lehetőség biztosítása a fiatal tehetségeknek. A Budapesti Illusztrációs Fesztivál kurátorai, Révész Emese és Herbszt László ezekkel a szavakkal írták le a két évente megrendezendő fesztivál legfőbb szándékait. Kevés hazai rendezésű esemény mondhatja el magáról, hogy az országon kívül is szakmai párbeszédet indítana, és ezek közé az események közé tartozik az immáron harmadik alkalommal megrendezett BILLUFESZT is. Az augusztusban kezdődött és decemberben záruló esemény-sorozaton cseh művészek alkotásait is megtekinthette az évről évre növekvő számú közönség. A látogatók az előző években olyan városokban találkozhattak a fesztivál kiállításával, mint Miskolc, Debrecen, Kaposvár vagy Sepsiszentgyörgy, így téve elérhetővé a pályázók munkáit az országon belül és kívül. Ezekre a kiállításokra idén rekordszámban, összesen 562 nevező által 4000 feltöltés érkezett. A számok mellett a fesztivál sikerét mutatja a pályázók sokszínűsége: kortól és stílustól függetlenül jelentkeztek, műkedvelők, még tanulók vagy szakmabeli grafikusművészek, három fő kategóriában. A díjazott kategóriák: fikciós gyermek- és felnőtt irodalom, tudományos és képkönyvek, amelyek mellett kiegészítő pályázatok is voltak Petőfi Sándor és Madách Imre, illetve Csokonai Vitéz Mihály és Borbély Szilárd évfordulójára. A pályázókat és műveiket csupán a kategóriák címe határolta be, azon belül viszont teljes szabadságot kaptak a témák feldolgozására. Ennek köszönhetően születtek olyan művek, mint a *Tolkien ABC*, a *Képes Krónika*, *Frida füveskönyve*, *Herkules 12 próbája*, vagy a *Polar Penguin Party*. Az utóbbi két mű, Makhult Gabriella és Kárpáti Tibor pályázatának részét képezték a Fiction, Non Fiction és a Petőfi Sándor kategóriákban. A következő két portrészöveg, a két díjazott és nemzetközileg elismert grafikus életpályáját mutatja be a kezdetektől, művészetükön és jelenlegi pályázati munkáikon keresztül.

Makhult Gabriella képzőművész, illusztrátor

Ha egy művész életművét vizsgáljuk, elengedhetetlen, hogy ne beszéljünk a gyermek- és tinédzserkorról, a felnőtté válásról, a rá ható környezetről, az őt inspiráló művészekről és stílusokról. Mint oly sokaknál, Makhult Gabriellánál is fontos szerepet játszottak a gyermekkorban olvasott mesék és azok illusztrációi. Kedvenc könyvei közé tartozott a *Tücsök és a hangya* cseh kiadású változata, *Az igazi égszínké* című könyv, amelyekben a festékekkel készített képek valósággá váltak. Az ilyen és ehhez hasonló könyvekben azt szerette, ha neki kellett elképzelnie a leírtakat, de még jobban kedvelte, ha volt mellette kép is, mivel a kép atmoszférája által azonnal beleélhette magát a történetbe. A gyermekek fantáziája ilyenkor indul be igazán: továbbgondolják a szereplők életét a képen belül, vagy akár olyan részleteket vesznek észre sokszor nem is tudatosan, mint a karakterek, a jelenetek kidolgozása, vagy azok vonalvezetése. Ezért fordít nagy figyelmet képei elkészítésre és a részletek gazdag kidolgozására, hogy az a lehető legkönnyebben ragadja meg minél több ember fantáziáját kortól függetlenül.

Visszahúzódo gyerek volt, de a rajzoláson keresztül ki tudta fejezni magát, vagy ha nehéz volt a környezetéhez csatlakoznia, akkor ebben tudott elmélyülni. Családjában voltak ugyan művészek, viszont eleinte e képességére nem feltétlenül gondolt. Ami eredetileg a hobbi volt, ő abban lelt nyugalmat, és amit eredetileg kevésbé tudott megvalósítani, azt sok gyakorlással fejlesztette magas szintű művészetté. Tudását a Képzőművészeti Egyetemen és annak elvégzése után is olyan korai műveinél alkalmazta, mint *Az én csodálatos tesóm* vagy *A lány, aki nem beszélt* című könyvek linómetszettel készített illusztrációi.

Alkotóművészetén belül vajon az illusztráció vagy az önálló grafika a meghatározó trend? Sokáig

Kárpáti Tibor könyvborítói és illusztrációja

Makhult Gabriella: Petőfi elfeledett versei. (*Fejben éj van...*), 2023

maga sem tudta, hogy a felsorolásból mely ágat képviseli, de lehet, erre nincs is megfelelő válasz. Ezekben és más területeken is otthon érezte magát. Így bábszínházban és utcai produkciók szervezésében is részt vett, de társaival zenei és táncművészeti tábort is indított. Portugáliába költözve tapasztalta meg, mintha Magyarországon jobban szerveződnének ilyen, általa is rendezett közösségi kezdeményezések, mert lehet, hogy bennünket, magyarokat jobban összekötnek a kelet-európai és népművészeti gyökereink.

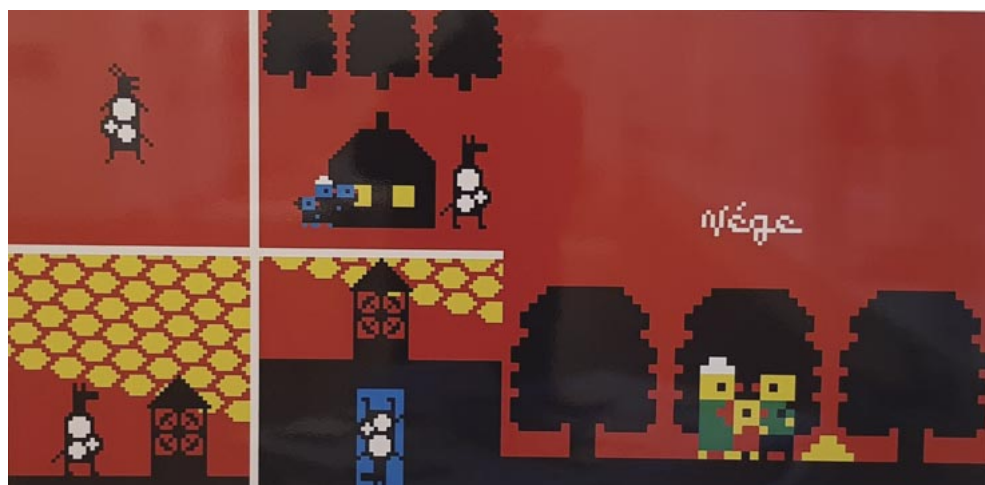
Ha népművészetről van szó, akkor ahhoz szorosan kapcsolódnak a népmesék és a mitológiák, így a BILLUFESZT-re beadott *Herkules* témájú képeinek kiválasztása sem véletlen. A témát egy, a lánya által hallgatott online tanóra ihlette meg, amiben megragadta a képzeletét a nagy energiával rendelkező, mindent erővel megoldó görög hős. Több illusztrációt is készített a témához, amelyekkel az általa megélt évekre reflektált. A művészettörténet visszaköszönt az itt használt stílusban: a fekete és vörös alakos görög vázák színvilágát vette alapul, s ez másik pályázati munkáján, a *Petőfi elfeledett*

versei esetében is megjelent. „Művein szinte érzem az időből kiemelkedő pillanatot, amikor a fekete tinta és a fehér papír a művész avatott kezei alatt 'egymásba szeretnek', s megtörténik a csoda: a kép megelevenedik, önálló életre kel” (Galgóczy Zsuzsa). A *Herkules 12 próbája* illusztrációiért elnyerte a Gyulai Líviusz-díjat. Ez nem csak a hazai szakma elismerése miatt emelkedik ki eddigi sikerei közül, de emellett megerősítése annak is, hogy amit a képzőművészeti szintéren képvisel, annak még mindig van létjogosultsága és közönsége egyaránt.

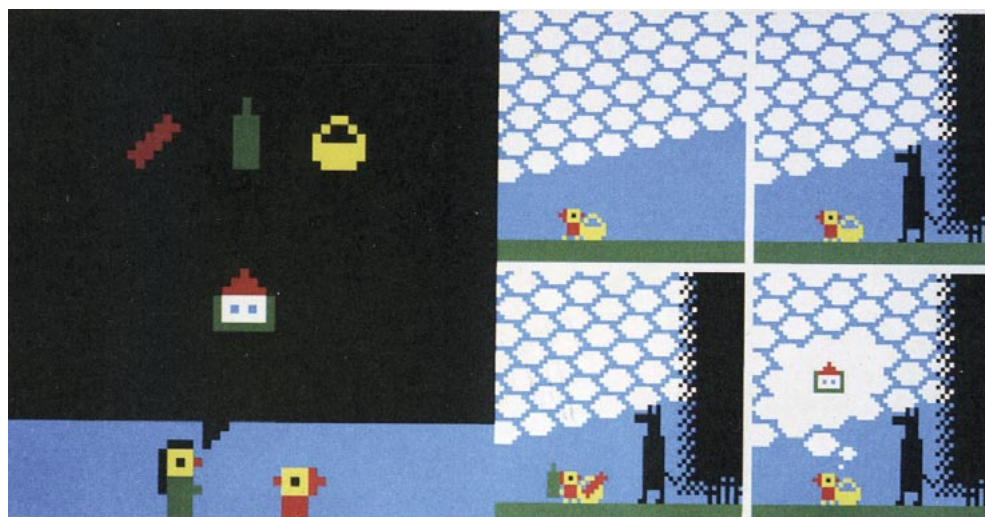
Kárpáti Tibor grafikus, illusztrátor

Kárpáti Tibor számára magától értetődően alakult a rajzzal és az abból jövő különböző típusú kifejezőmóddal való foglalkozás, amelyet életútján is végig lehet követni. Gyermekkorá óta aktívan rajzolt, szakkörbe járt, majd grafikus képzésben vett részt, ami után nem sokkal már különböző könyv- és magazin-illusztrációkat készített. Az illusztrálás az Iparművészeti Egyetem harmadévében kezdett vezető szerepet betölteni művészetében, amikor bezsűrízték néhány meseillusztrációját a Bologna Illustrators' Exhibition anyagába. Ezután, a szakmai megerősítés után pályájának alakulása még inkább egyértelműnek tűnt. Nem sokkal a bolognai siker után már nem csak gyerekeknek, hanem felnőtteknek szóló illusztrációkat is készített és árusított pixelart és filcrajztechnikát használva. Pixelkockái egyszerre idézik a hatvanas évek amerikai minimalizmusát és a nyolcvanas évek Atari-játékait egyaránt. „Az eredmény: olyan felületek, amelyeket nem csak nézni jó, de beizzítják bennünk a robotomán korszakból maradt elektromos huzaljainkat is.” (Nagy Boldizsár). Legfontosabb korai munkái közé tartozik Szabó T. Anna: *Tatoktatok* című könyve, amelynek illusztrálásáért 2012-ben megkapta az International Board on Books for Young People szakmai zsűrijétől Az év gyermekkönyv illusztrátora díjat.

A következő sikerét Bányai István segítette elő, aki beajánlotta őt a The New Yorkerhez, ahol végül több mint 10 éven keresztül dolgozott, és ahol pixelart stílusú fekete-fehér képregény-szerű humoros képeket készített. Ezekből a képsorozatokból összesen

Kárpáti Tibor illusztrációi

30 jelent meg az évek során, de számos más típusú illusztrációt is alkotott. Emellett 2011-ben elkészíthette a minden évben megrendezett The New Yorker Festival arculati elemét.

Ennek az érdekes és hosszú útnak a végén jutott el a Hermés divatházzal való kapcsolatához. Nem sokkal a Csimota Kiadó által megjelentett *A Piroska és a farkas* könyve után a francia MeMo könyvkiadó is polcaira helyezte a könyvet *Code de la route* címen. Ezt a könyvet fedezte fel a Hermés egyik művészeti vezetője, és megragadó stílusa miatt hamarosan felkérte különböző ruházati kiegészítők készítésére és díszítésére. Elsőnek ez egy gyorsan lezajlott történésnek tűnhet, azonban a könyv kiadása és a Hermésnél való munkalehetőség között 11 év telt el. Az együttműködés máig tart, és az első közös munka óta ugyanazzal az ikonikussá és keresetté vált pixelart-al dolgozik, immár 5 éve. „Akár gyerekkönyvben szerepelnek, akár design-kiállításon, ezek a képek elsősorban atomsikkesek: távoliak, fölényesek és lehenyerlőek. És mint a legpontosabban kiszámított minimál művészet: beszűnnek az agyad mélyéig” (Nagy Boldizsár).

Nagyjából egy éve készítette el a Budapesti Illusztrációs Fesztiválon fődíjat elnyert művét, amely eredetileg a The New York Times Kids számára készült megbízás része volt. Az illusztrációt a napilap havonta megjelenő, gyerekeknek szóló mellékletében

publikálták. A kép a 2022. év karácsonyi számában jelent meg, évszakhoz illő témában: egy Antarktiszon működő kutatóbázis életét, valamint a természetes élővilágot pingvinekkel, madarakkal és leopárdfókákkal együtt kellett bemutatni. Ezt a művét a már korábban kiforrott pixelart-al készítette el, azonban voltak olyan vicces elvárások, hogy miként lehet minél több pingvint elhelyezni a képen, hogy azokat majd játék gyanánt a gyerekek megszámolhassák. A külföldi és hazai szakmától kapott elismerés mindig fontos volt számára, de ami ennél is többet jelent számára: amikor a gyerekektől érkezik pozitív visszajelzés.

A Budapesti Illusztrációs Fesztivált pedig éppen ez emeli ki a többi hasonló esemény közül: egyaránt szól felnőtteknek és gyerekeknek. Az olyan illusztrációkhoz felhasznált témákhoz és stílusokhoz, mint a Makhult Gabriella által választott örökérvényű mitológiához, vagy a Kárpáti Tibor által használt pixelarthoz minden korosztály egyaránt tud kapcsolódni. A 2025-ös fesztiválra minden bizonnyal hasonló számban beérkező pályázatok mögött hasonló tehetségű és érdekes életutat felmutató művészek fognak állni, mint a most röviden bemutatott, két különböző pályát bejáró és stílust használó művész, Makhult Gabriella és Kárpáti Tibor.

Budapest. 2023. 11. 19.